

NÁRODNÝ KONVENT O EURÓPSKEJ ÚNII

Výzvy slovenského predsedníctva v Rade EÚ

Národný konvent o Európskej únii organizovaný Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky v spolupráci s Euroatlantickým centrom a Fakultou politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici (FPVaMV) sa uskutočnil 26.4.2016 na pôde FPVaMV.

Rečníkmi podujatia boli Ivan Korčok, štátny tajomník MZVaEZ SR a splnomocnenec vlády SR pre predsedníctvo SR v Rade EÚ, prof. Peter Terem, prodekan pre vedu a výskum a vedúci Katedry medzinárodných vzťahov a diplomacie FPVaMV, Martin Klus, poslanec NR SR a MsZ Banská Bystrica a Zuzana Gabrižová, šéfredaktorka portálu euractiv.sk.

V úvode podujatia vyzdvihla moderátorka Ivana – Janíková Stavrovská význam Národného konventu, ktorého cieľom je podnieť diskusiu a prispieť tak k informovanosti širokej verejnosti o európskych témach. Pridanou hodnotou je aj nadchádzajúce rotujúce predsedníctvo Rady EÚ, v ktorom sa „*Slovensko prvýkrát vo svojej histórii stane hlasom a tvárou európskej 28-mičky.*“

Rečníkov a všetkých zúčastnených privítal aj dekan, prof. Ján Koper, zdôrazňujúc 21-ročnú históriu FPVaMV, ktorá si za svoje pôsobenie vybudovala obrovský domáci a zahraničný kredit a spolupracuje s domácimi a zahraničnými vedecko-výskumnými inštitúciami, Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR či zastupiteľskými úradmi. Vyzdvihol dlhú a zodpovednú prípravu, ktorú realizuje Slovensko, aby bolo 1. júla 2016 schopné plnohodnotne prevziať v poradí 116. rotujúce predsedníctvo Rady .

Štátny tajomník Ivan Korčok rovnako ocenil význam Národného konventu, ktorý tvorí platformu pre diskusiu medzi študentskou, akademickou, občianskou a politickou verejnosťou. Zdôraznil, že je potrebné uvedomiť si obrovskú zodpovednosť Slovenska, ktorá sa viaže s predsedníctvom. „*Slovensko ako sprostredkovateľ musí postaviť do popredia*

EAC – Euroatlantické centrum

Kuzmányho 3, 974 01 Banská Bystrica, Slovak Republic
tel./fax: +421484151689, e-mail: eac@eac.sk, web:
www.eac.sk

Regional Office Bratislava

Campus of the University of Economics, Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava, Slovak Republic tel. +421267295164

záujmy únie ako celku, no zároveň môže dať slovenskú pečať na niektoré oblasti.“ Predsedníctvo chceme prebrať s jasným programom a zámermi, no musíme byť pripravený aj na krízové situácie, akými je napr. prípadné vystúpenie Veľkej Británie z EÚ či ďalší vývoj migračnej krízy. *„Chceme také predsedníctvo, ktoré bude po šiestich mesiacoch schopné ukázať konkrétne výsledky.“* Priestor na zviditeľnenie tvorí aj silná domáca dimenzia, kedy sa v Bratislave uskutoční približne 200 podujatí či 13 neformálnych rád. Lokalizáciu v hlavnom meste I. Korčok odôvodňuje nielen finančným, ale aj bezpečnostným rozmerom. Aby sa však predsedníctvo dostalo aj do ostatných regiónov, vyhlásilo MZVaEZ SR grantovú výzvu, s cieľom vytvoriť priestor na podujatia a diskusie po celom Slovensku.

Podobne aj ďalší z rečníkov, prof. Peter Terem, podčiarkol dôležitosť platforiem pre formovanie národného konsenzu. Práve Národný konvent podľa neho vytvára ideálnu príležitosť na celospoločenskú diskusiu pre všetky oblasti verejného života, je prostriedkom informovania verejnosti a jeho výstupy môžu slúžiť ako určité odporúčania. Prof. Terem zároveň ocenil príležitosť pre študentov participovať na predsedníctve v úlohe tzv. styčných dôstojníkov pre zahraničné delegácie.

Poslanec Martin Klus zdôraznil, že je dôležité viesť aktívnu diskusiu o európskych otázkach, pretože v *„súčasnosti zaznamenávame nárast extrémistických tendencií a s tým spojený pokles dôvery občanov v Európsku úniu, verejnosťou vnímanú ako potápajúcu sa loď, z ktorej treba čím skôr ujsť.“* Do popredia postavil najmä problematiku susedskej politiky, veľmi úzko spätú s oblasťou rozširovania, ktorá hoci zaznamenáva obrovský diplomatický úspech, nenachádza odozvu na domácej pôde. Ako podpredseda Výboru pre európske záležitosti si teda uvedomuje, že európske témy je nutné dostať čo najbližšie k verejnosti. To si vyžaduje presun na odbornú pôdu, poskytujúcu ideálne východisko pre otázky o budúcnosti EÚ a našom budúcom účinkovaní.

Nakoniec s analytickým pohľadom novinára vystúpila šéfredaktorka portálu euractiv.sk, Zuzana Gabrižová. Vo svojom príspevku upozornila na *„EÚ ako vec, ktorá je neustále v procese, a teda sa neustále musí validovať.“* Z. Gabrižová ďalej podčiarkla postavenie

EAC – Euroatlantické centrum

Kuzmányho 3, 974 01 Banská Bystrica, Slovak Republic
tel./fax: +421484151689, e-mail: eac@eac.sk, web:
www.eac.sk

Regional Office Bratislava

Campus of the University of Economics, Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava, Slovak Republic tel. +421267295164

ministerstiev vnútra a financií, ktoré budú počas predsedníctva zohrávať kľúčovú úlohu v kontakte s verejnosťou. Ako predsedajúci jednotlivých rezortov v Rade budú najkompetentnejšími osobami na zodpovedanie aktuálnych otázok trápiačich EÚ. Ide najmä o oblasti azylovej politiky, Schengenu, boja proti terorizmu či dobudovania bankovej únie. Rovnako sa nás dotýkajú aj otázky krízy v Grécku, ktoré čaká na hodnotenie podmienok veriteľov či problém ekonomickej kondície Talianska. Podľa Z. Gabrižovej vytvára predsedníctvo pre Slovensko príležitosti, ktoré treba efektívne využiť. Staneme sa akýmsi mostom komunikačného kanálu medzi východom, stredom a západom Európy, ktorých názory sa často rozchádzajú v kontexte historických skúseností alebo mentálneho nastavenia. Nastolená je aj otázka nadobudnutia know-how, ktoré sme schopní z tejto skúsenosti vyťažiť. Vo svojej reakcii na jednotlivé vyjadrenia štátny tajomník I. Korčok objasnil, prečo bude program predsedníctva SR v Rade zverejnený až tesne pred jeho samotným začiatkom. Hoci existujú plány, v aktuálnej situácii nie je možné vedieť, či budú adaptovateľné. Príkladom je referendum v Británii, ktorého výsledok môže vyžadovať krízový manažment. I. Korčok je ale presvedčený, že úplne zrušenie predsedníctva by bolo chybou, nakoľko je popri ostatných inštitúciách vnímané ako isté politické vlastníctvo nad agendou EÚ. Nakoniec poznamenal, že významnú úlohu zohráva aj otázka rozširovania a nastavenia programu predsedníctva v tomto smere. *„Slovensko je krajina známa podporovaním rozširovania. V tejto otázke však existuje únava a my nechceme byť v Únii vnímaní ako jeho prvoplánový podporovateľ. Rozširovanie zásadne zmenilo Úniu a Slovenská republika dnes nie je členom Únie, do akej vstúpila.“* Po reakciách dostali priestor otázky z auditória, ktoré sa týkali najmä ďalšieho rozširovania či budúcnosti Únie. K otázke vyvíjania aktivít Slovenska smerom k Srbsku sa M. Klus vyjadril nasledovne: *„Srbsko má európsky kurz, preto je pozitívom, že ak existuje vízia, že sa stanú členmi, tak je aj cesta k reformám.“* S tým zároveň súvisí aj otázka Turecka, *„s ktorým sa počíta ako s partnerom, no je silná potreba tlačiť, aby mala krajina podobu európsku.“* Prof. Terem následne dodal, že *„korektné väzby medzi krajinami dávajú silné predpoklady pre*

EAC – Euroatlantické centrum

Kuzmányho 3, 974 01 Banská Bystrica, Slovak Republic
tel./fax: +421484151689, e-mail: eac@eac.sk, web:
www.eac.sk

Regional Office Bratislava

Campus of the University of Economics, Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava, Slovak Republic
tel. +421267295164

aktívnu úlohu Slovenska vo vzťahu k Srbsku, čo sa ukázalo pri riešení štatútu Kosova, a je teda predpoklad, že by sme mohli zohrať aktívnu úlohu podobne ako v prípade Chorvátska. “

Aktuálne rezonujúci problém vystúpenia, resp. zotrvania Británie v EÚ, vyvoláva množstvo otázok ako sa so situáciou vysporiadať. M. Klus vidí ako príklad fungovania nórsky, resp. švajčiarsky model spolupráce. Upozornil, že proeurópski poslanci NR SR spúšťajú iniciatívu Slovakia for Bremain, ktorej cieľom je vyslať signál, že nám záleží na tom, aby Británia ostala členom EÚ. Tvrdí, že *„možné eurooptimistické nálady v Škótsku a Walese by mohli prispieť k zváženiu otázky existencie samotnej Veľkej Británie.“* Z. Gabrižová vníma tento problém ako proces, ktorý nemá precedens. Nadviazanie vzťahov Veľkej Británie s EÚ by mohlo trvať až desať rokov a otázky legislatívy sú predmetom politickej citlivosti. Podľa I. Korčoka *„si väčšina občanov Británie položí otázku, či chcú ostať v spoločenstve, ktoré nevie chrániť vonkajšiu hranicu.“*

Otázka postoja k dohode o Transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve (TTIP) je verejnosťou vnímaná rôzne. M. Klus potvrdzuje, že *„kritické výhrady k dohode sú do istej miery opodstatnené, nakoľko sa o nej hovorí málo. Je potrebné ju priniesť medzi kompetentných, čím sa prestane demonizovať.“* Stanovisko EÚ k TTIP sa podľa Z. Gabrižovej nezmení a Európska komisia naďalej rokuje so Spojenými štátmi. Existuje totiž veľa otvorených otázok, ale aj ambícia finalizovať dohodu medzi EÚ a USA ešte pod prezidentom Barackom Obamom. I. Korčok vníma ako problém nezvládnutie komunikácie na európskom kontinente. Pre Slovensko vidí počas predsedníctva príležitosť držať Radu pohromade a možnosť pôsobiť na štáty bilaterálne, priblížiť dohodu nielen ako ekonomický, ale aj politický projekt spolupráce.

Ďalšou otázkou smerovanou na I. Korčoka bolo priblíženie legislatívneho balíčka azylovej politiky, ktorý sa spomína v súvislosti s migračnou krízou. Európska komisia urobila chybu v jeho prezentácii, v kontexte zlého načasovania, kedy nemáme pod kontrolou vonkajšie hranice. Legislatíva sa síce venuje otázke vnútornej distribúcie utečencov, no neobjavuje sa návrh ako zvýšiť mieru a efektivitu návratov tých, ktorí nemajú právo na azyl. Panelisti sa

EAC – Euroatlantické centrum

Kuzmányho 3, 974 01 Banská Bystrica, Slovak Republic
tel./fax: +421484151689, e-mail: eac@eac.sk, web:
www.eac.sk

Regional Office Bratislava

Campus of the University of Economics, Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava, Slovak Republic
tel. +421267295164

zhodli v tom, že azylová politika je jedna z najväčších výziev súčasnosti, a preto je potrebné sa jej v dostatočnej miere venovať aj formou diskusií so širokou verejnosťou.

Jednou z diskutovaných tém bol aj energetický projekt Nord Stream 2, ktorý je v rozpore s národným záujmom Slovenska. I. Korčok tvrdí, že hoci nebudeme môcť prezentovať náš negatívny postoj v takej miere ako doteraz, môžeme spochybniť jeho súlad s princípmi EÚ. Súhlas s týmto projektom by bol pre Úniu kontraproduktívny nielen v kontexte energetickej bezpečnosti, klimatickej politiky, ale aj kvôli výraznému prekročeniu ekonomického rámca.

Vo svojich záverečných komentároch rečníci vyjadrili svoj názor na predsedníctvo SR v Rade EÚ. M. Klus je presvedčený o tom, že to pomôže Slovenskej republike „okresať hrany“, lebo vzhľadom na výsledok parlamentných volieb nebude istá politická strana prispievať k atraktivite EÚ. Verí však, že práve „*predsedníctvo poskytne príležitosť na neutralizáciu vnútroštátnej politickej situácie*“ a spojeniu sa v ideách spoločných cieľov. Z. Gabrižová podčiarkla, že „*Únia by sa nemala predávať reklamne a je nutné vytvárať aktívny a efektívny politický priestor*“. Naopak prof. Terem vyzdvihol nutnosť formovania stanovísk, ktoré neohrozia stupeň integrácie EÚ a budú podporovať priestor stability Únie. Na záver I. Korčok vyjadril názor, že predsedníctvo by malo vyprovokovať politickú scénu na Slovensku k tomu, aby politici zobrali komunikáciu do vlastných rúk a vyjadrili jasné stanovisko voči EÚ.

EAC – Euroatlantické centrum

Kuzmányho 3, 974 01 Banská Bystrica, Slovak Republic
tel./fax: +421484151689, e-mail: eac@eac.sk, web:
www.eac.sk

Regional Office Bratislava

Campus of the University of Economics, Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava, Slovak Republic
tel. +421267295164